

BAUDELAIRE İÇİN DRAMATİK BİR OKUMA XXIII*

SENFONİK ŞİİR XVII BİR “TÜR” ŞİİR-TİYATRO İÇİN BİR EMPATİ DENEMESİ**

Tuğrul İNAL***

BAUDELAIRE İÇİN DRAMATİK BİR OKUMA XXIII SENFONİK ŞİİR XVII BİR “TÜR” ŞİİR-TİYATRO İÇİN EMPATİ DENEMESİ

Tuğrul İnal Baudelaire şiirinin temel estetik ilkelerini *Kötülük Çiçekleri – Les Fleurs du Mal* ve *Paris Kasveti – Spleen de Paris*’inden hareketle ve bizzat kendi bulduğu, iki ayrı manifestoyla tanımladığı empati yöntemiyle inceliyor; şiir ve düzyazı metinler arasında gezinerek yazı serisini sürdürüyor. Her iki ana yapıtta yayımlanan metinleri tek kişilik bir oyun olarak kurguluyor. Kurgu çerçevesinde gerçek ile düşseli, başka bir tanımla somut ile olağanüstüyü imgelemin potasında harmanlayarak, Baudelaire metinlerine koştur paradiigmatik ikinci bir metin yazıyor. Bunu yaparken, Baudelaire metinlerine bir “tür” şiir-tiyatro diliyle teatral ve anlatsal boyutlar kazandırıyor. İnal bu yöntemi Nerval, Baudelaire ve Rimbaud dışındaki pek çok Türk yazarlarının yapıtlarına da uyguluyor. Örnek: Paris’te l’Harmattan yayınları- Regards Turcs – koleksiyonunda sırasıyla Pierre Bastin ve Özlem Kasap’ın çevirileriyle Baudelaire – 2020 (Paris VIII Üniversitesi’nden Bruno Cany’nin önsözleriyle) ve Orhan Veli – 2022, son olarak da 16 Ocak 2025 tarihinde Özlem Kasap’ın özenli çevirisiyle yayımlanan *Relire les écrivains Turcs* başlıklı üçüncü kitap. Aynı zamanda bu paradiigmatik ikinci metinde şiirin estetik sorunlarını ve Baudelaire felsefesinin boyutlarını geniş açılardan hareketle İnal sahneye koyucu – *metteur en scène* – sıfatıyla bir oyun biçiminde tartışmaya açıyor. Valéry’nin şiir estetiği konusundaki düşüncesi bu yöntemin oluşumunun suyu, benzini, pompası durumundadır. Valéry’e göre Baudelaire metinlerinde düşünsel tüm katmanlar, müzik, soyut ve etkin bir duyarlık ve biçimsel bir estetik her zaman ön sıradadır. Bu birliktelik bağlamında iyi-kötü, güzel-çirkin, cennet-cehennem, mutluluk-mutsuzluk sorunsalı *karşıtların çatışması – coïncidentia oppositorum* – biçiminde sahneye taşınıyor. Bunun doğrudan anlamı: İnsan denilen varlığın dünyası – *İnsanlık durumu – la Condition Humaine* - , olumlu-olumsuz, iyi-kötü, doğru-yanlış yönelimler, insan ve değeri gibi tüm varlık sorunları iğneden iplik geçirircesine klasik metin incelemeleri uzağında teatral bir boyutta tartışılıyor. Bu yapılırken paradiigmatik ikinci metinde gerçeğin ve somutların sınırları aşılarak bir üst-gerçekliğe ulaşıyor. Bu ikinci metin *Tersi ve Yüzü- L’envers et l’endroit*- çerçevesinde üç ana bölümden oluşuyor. İlk bölüm Hayaller ve Tutkular – *Rêves et passions*, kadına övgülerin yağdırıldığı mutlu bir başlangıçtır. İkinci bölüm *Sevgiliye Övgüler ve Yergiler – Odes et Reproches à la Bien Aimée* – başlığını taşıyor. Mutsuzluğa geçiş olan üçüncü ve son bölüm *Gerilim ve Acı – Tension et Douleur* – ise her şeyin tersine çevrildiği tam bir trajedidir. Yazının sonuna eklenen kısa çıkış – *Coda*, şeytanın yengisinin duyurusudur.

Anahtar sözcükler: *Baudelaire, yaşam, ölüm, mutluluk, mutsuzluk, güzel, çirkin, iyi, kötü.*

* Çeviriler-Kötülük Çiçekleri: Ahmet Necdet. Adam. Erdoğan Alkan. Varlık Şiir. Sait Maden. Çekirdek. Paris Sıkıntısı: Tahsin Yücel. Adam-Paris Kasveti: Hasan Anamur, Beki Haleva. Kırmızı. Fransız Şiiri: Abdullah Rıza Ergüven. Yaba. Yapma Cennetler: Yakup Şahan. Telos.

** Geliş tarihi: 15.01.2026 - Kabul tarihi: 24.02.2026

*** Prof. Dr. Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Fransız Dili ve Edebiyatı Emekli Öğretim Üyesi, tinal@hacettepe.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3094-3814

**UNE LECTURE DRAMATIQUE POUR BAUDELAIRE XXIII
POESIE SYMPHONIQUE XVII
UN ESSAI EMPATHIQUE POUR UN "GENRE" DE POESIE-THEATRE**

Tuğrul İnal poursuit sa série d'analyses en passant de la poésie aux textes en prose en se référant aux principes esthétiques fondamentaux de la poésie de Baudelaire à travers *Les Fleurs du Mal* et *Spleen de Paris*, tout en utilisant la méthode d'empathie qu'il a lui-même inventée et définie dans deux manifestes distincts. Il construit les textes publiés dans les deux ouvrages principaux comme un soliloque de théâtre. Il écrit un second texte parallèle aux textes de Baudelaire en mêlant le réel et l'imaginaire, c'est-à-dire le concret et l'extraordinaire dans un cadre fictif. Ce faisant, il ajoute aux textes de Baudelaire des dimensions théâtrales et narratives par le biais d'un «genre» de langage poétique et théâtral. İnal applique cette méthode aux œuvres de nombreux écrivains turcs, outre Nerval, Baudelaire et Rimbaud. Exemple : *Baudelaire* - 2020 (avec la préface de Bruno Cany de l'Université de Paris VIII) et *Orhan Veli* - 2022, traduits respectivement par Pierre Bastin et Özlem Kasap, et enfin le troisième livre intitulé *Relire les Ecrivains Turcs*, publié le 16 janvier 2025 dans la collection des publications de L'Harmattan - Regards Turcs - à Paris, avec la traduction soignée d'Özlem Kasap. Par ailleurs, dans ce deuxième texte paradigmatique, İnal aborde les problèmes esthétiques de la poésie et les dimensions de la philosophie baudelairienne sous la forme d'une pièce de théâtre en sa qualité de metteur en scène. La genèse de cette méthode a été édifiée sur la base de la pensée de Valéry sur l'esthétique de la poésie. Selon Valéry, dans les textes de Baudelaire sont toujours au premier plan toutes les couches intellectuelles, la musique, une sensibilité abstraite et active ainsi qu'une esthétique formelle. Dans le cadre de cette unité, la problématique de la dichotomie entre le bien et le mal, le beau et le laid, le ciel et l'enfer, le bonheur et le malheur est mise en scène sous la forme du conflit des contraires - *coincidentia oppositorum*. La signification directe en est la suivante : le monde des êtres humains - la Condition Humaine - est minutieusement discuté dans une dimension théâtrale, loin des analyses textuelles classiques dans ses aspects existentiels et contradictoires. Dans le deuxième texte paradigmatique, les limites de la réalité et du concret sont transcendées et une méta-réalité est atteinte. Ce deuxième texte - *L'envers et l'endroit* - est composé de trois sections principales. La première partie - *Rêves et passions* - la deuxième partie - *Odes et Reproches à la Bien Aimée* dans laquelle la femme est louée et un début heureux est annoncé, et la troisième et dernière partie - *Tension et Douleur* - qui est la transition vers le malheur. Cette dernière partie est une tragédie où tout bascule. La brève conclusion - *Coda* - qui clôt le texte annonce la victoire du diable.

Mots-clés: *Baudelaire, existence, mort, bonheur, malheur, beau, laid, bien, mal.*

**A DRAMATIC READING FOR BAUDELAIRE XXIII
SYMPHONIC POETRY XVII
AN EMPATHIC ESSAY FOR A "GENRE" OF POETRY-THEATER**

Tuğrul İnal continues his series of analyses by transitioning from poetry to prose texts, referencing the fundamental aesthetic principles of Baudelaire's poetry through *Les Fleurs du Mal* and *Spleen de Paris*, while employing the "empathy method" he personally devised and defined in two distinct manifestos. He constructs the texts published in the two primary works as a theatrical soliloquy. He writes a second text parallel to Baudelaire's works, blending the real and the imaginary—that is, the concrete and the extraordinary—within a fictional framework. In doing so, he adds theatrical and narrative dimensions to Baudelaire's texts through a specific "genre" of poetic and theatrical language. İnal applies this method to the works of numerous Turkish writers, in addition to Nerval, Baudelaire, and Rimbaud. Examples include: *Baudelaire* - 2020 (featuring a preface by Bruno Cany of the University of Paris VIII) and *Orhan Veli* - 2022, translated respectively by Pierre Bastin and Özlem Kasap; and finally, the third book entitled *Relire les Ecrivains Turcs*, published on January 16, 2025, in the L'Harmattan - Regards Turcs collection in Paris, with the meticulous translation of Özlem Kasap. Furthermore, in this second paradigmatic text, İnal addresses the aesthetic problems of poetry and the dimensions of Baudelairean philosophy in the form of a play, in his capacity as a director. The genesis of this method was established upon the foundation of Valéry's thought regarding the aesthetics of poetry. According to Valéry, intellectual layers, music, an abstract and active sensitivity, and a formal aesthetic are always at the forefront of Baudelaire's texts. Within the framework of this unity, the problematic dichotomy between good and evil, the beautiful and the ugly, heaven and hell, and happiness and misery is staged as a conflict of opposites—*coincidentia oppositorum*. Its direct significance is as follows: the world of human beings—the *Condition Humaine*—is meticulously discussed within a theatrical dimension, eschewing classical textual

analyses in favor of its existential and contradictory aspects. In the second paradigmatic text, the boundaries of reality and the concrete are transcended, and a meta-reality is reached. This second text—*L'envers et l'endroit*—is composed of three main sections. The first part—*Rêves et passions*; the second part—*Odes et Reproches à la Bien Aimée*, in which the woman is praised and a happy beginning is announced; and the third and final part—*Tension et Douleur*—which serves as the transition toward misery. This final section is a tragedy where everything collapses. The brief conclusion—*Coda*—which closes the text, announces the victory of the devil.

Keywords: Baudelaire, existence, death, happiness, misery, beautiful, ugly, good, evil.

Birinci Bölüm: Hayaller ve Tutkular

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, bilincimin sınırlarını zorlayarak düşünüyorum ve sorguluyorum olup bitenleri umarsızca ve bir ütopya gibi belki de aptalca. Nasıl da rüzgâr gibi gelip geçti, leopardan da hızlı o dingin zamanlar, arkada kalan o bahtiyar hatıralar. Oysa şimdi, keskin bir balta ya da acımasız bir fırtınanın yerle bir ettiği, dalları, yaprakları çamurlu sulara bulanmış köksüz ve yıkık bir ağaçtan, kurumuş bir sarmaşıktan yok farkım benim. Göz açıldı, göz kapandı; zaman ne kadar da acımasız, ne kadar da güvensiz, fııldak gibi dönekmiş meğer. Kararlı ve katı bir yargıç gibi yargılıyorum ben de şimdi yaşananları, mevsimler gibi değişiklikleri. Gördüklerim düşündürüyor beni; ondan da öte korkutuyor alabildiğine. Gözlerimin takıldığı her şeyde var bir sessizlik, tekensiz bir uyku hali, bir güçsüzlük, bir sönmüştük. İnsanlar görüyorum başları her daim eğik, yüzleri solgun; bir ruh gibi ayak sürüyen. Ne sevmişler, ne de sevilmemişler; belki de aşk kırgını onlar. Karanlığın içinde sökmekten daha şafak, cennetten kovulmuş gibiler. Bir gidip bir geliyorlar konuşmaksızın çıkmaz bir sokakta. Bırakın yeşillik, çiçekler çayırlar görmeyi, kuru otlar arasında umarsızca debeleniyorlar ağır ve aksak. Yolun sonunda zalim bir gardiyan gibi dikilen geçişsiz sazlıklar, dikenler, kim bilir daha ne tehlikeler, engeller; belki de insan yutan bataklıklar, sürüngenler. Tükenmişler bu insanlar, tüketmişler neleri varsa bu zalim dünyada. Ne yazık onlara. Kış uykusuna yatmışlar sanki ortakça. Ne doğan güneş, ne top gibi büyüyen, ışık saçan ay dede ve yıldızlar, ne de denizlerde çatlayan dev dalgalar, baharı müjdeleyen renkler, kokular, tatlar uyandırabilir onları. Hiç bitmeyecek bir karanlığın içinde onlar. Şu sıkıntılı yıkıntılı dünyadan hiçbir şey almadan, anlamadan dünya nimetlerini bir nebze olsun tatmayan mahpuslar gibiler.

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, izninizle burada dönüyorum kendime, unutmadan elbet *hurdaya çıkmış silahlar* benzeri – *jetés comme de vaines armes* – o mağlup insanları, bakıyorum aynada suretime *fırtına bulanıği gözlerimle* – *d'un oeil troublé par la tempête*¹ -. Neler gördüğümü sorarsanız bana, dehşetli şeyler görüyorum derim korkuyla. Gördüğüm; fırtınada yolunu kaybeden bir gemi, karanlıkta dalgalarla boğuşan. Bordasında öteye beriye kaykılan, bir yerlere tutunmaya çalışan kadersiz kederli insanlar, şaşkın tayfalar, işledikleri günahları unutan günahkârlar. Aynada gördüğüm en ürkütücü şey ise, ipleri elinde tutan Şeytan. *Kötülük yastığı üstünde şaşkın ruhumuzu uzun uzun sallayan Şeytan* – *sur l'oreiller du mal c'est Satan Trismégiste qui berce longuement notre esprit enchanté* – Gördüğüm şey çıkmaz sokaklarda kalakalanlarla derin ve azgın dalgalarla cebelleşen yolcular, *susuz bir portakal gibi* – *comme une vieille orange*- sıkışıp kalmışlar, mihlanmışlar tutundukları yere; *yasadıışı bir zevki giderayak çalan* günahkârlar onlar – *Nous volons au passage un plaisir clandestin* – *Bönlükler, yanılğular, günahlar, cimrilikler işlemiş tepemize, kapla'mış ruhlarımızı* nasılsa. Ve biz insanlar, günahkârlar *besleriz sevimli pişmanlıklarımızı* çoğu zaman

bilerek ve aptalca. – *la sottise, l'erreur, le péché, la lésine occupent nos esprits et travaillent nos corps* – Bitmedi daha; daha kötüsünü de yaparız elimizden geldiğince ve arsızca. – *Besleriz (...) pişmanlıklarımızı – Et nous alimentons nos (...) remords...* - Kendi bitini nasıl beslerse dilenciler – *comme les mendiants nourrissent leur vermine* – Söylenenler doğruya doğru; ne yazık! *Günahlarımız inatçı, tövbemiz gevşektir bizim – Nos péchés sont têtus, nos repentirs sont lâches-* Oysa öğürtücü şeylerde ne tatlar buluruz. Kim bilir? *Leş gibi karanlıkları geçip, korkusuz, ineriz cehenneme her gün biraz daha – Aux objets répugnants, nous trouvons des appas; chaque jour vers l'Enfer, nous descendons d'un pas, sans horreur, à travers des ténèbres qui puent* – Kötünün de kötüsü denir ya; *milyarlarca kurtçuk gibi yoğun, gide gele ziftlenir beynimizde bir Şeytan oymağı. Ve her solukta Ölüm'ün gizli ırmağı iner ciğerlerimize boğuk bir sesle – serré, fourmillant, comme un million d'helminthes, dans nos cerveaux ribote un peuple de Démons, et, quand nous respirons, la Mort dans nos poumons descend, fleuve, invisible, avec de sourdes plaintes.*²- Verirken son nefesimizi başsız bir ceset gibi kalırız ortalıkta öylece. Ossaat *sezilmedik bir hava – un air impalpable*³ – dolar ciğerlerimize her soluyuşumuzda. Şeytan dönenip dururken etrafımızda keyifle böyle, sürer bizi bitmez bir iştahla *issız, derin sıkıntı ovalarına – des plaines de l'Ennui, profondes et désertes.*- Korku dolu bir kış bahçesindeki gibi korkunç iştahlı yaratıklar görürüz karşımızda ağır dehşetiyle sürerken gece. *Maymunlar, akbabalalar, akrepler ve yılanlar, uhyan, homurdanan, sürünen canavarlar, sefil hayatımızın o rezil bahçesinde baldırandan da öldürücü zehirlerini akıtlırlar her yere. -Les singes, les scorpions, le vautours, les serpents, les monstres glapissants, hurlants, grognants, rampants-*

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, korkudan büzülerek cehennem ateşi adına söylemeliyim: *Biri var ki en çirkin, en kötü ve en mundar olanı! (...) İstediyi mi yakıp yıkar her yeri, şöyle bir esnese dünyayı yutar sanki.* Siz sormadan ben söyleyeyim hemen dizlerim tutularak; *Can sıkıntısı! – il en est un plus laid, plus méchant, plus immonde! (...) Il ferait volontiers de la terne un débris; et dans un bâillement avalerait le monde...*- *Nazik bir canavar o – ce monstre délicat* – Hiç zaman yitirmez, açar açmaz o salyalı ağzını yer yutar, süpürür ne varsa önünde; öğürtücü, leşçi akbabalardan da hızlı, Kandahar şeyhinin kızları gibi her zaman aç ve azgın. – *Kurar darağaçlarını, keyfince çubuğunu yakıp – il rêve d'échafauds en fumant son houka*⁴ - Hiçbir güç dış geçiremez ona. Her şeye egemendir. Kötülüğünü ve hoyrat buyruklarını yansıtan sıfatlarının hangisi öne çıkar bilmek mümkün değildir asla. Çukurdan yukarıya doğru sessiz ve sinsice tırmanan bir yılanın okşayışlarından da soğuktur nefesi. Bir girdi mi çıkmaz içimizden bir daha. Korku salmaktır işi. Saldıkça korku, akıtır zehrini içimize.

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, en büyük yalnızları, kalplerimizi ve akıllarımızı çalan vampirlerin adlarını sıralamamı isterseniz, kalbim yok, kalbimi yiyen iki adı öne çıkarabilirim sözlerimi uzatmadan *sisler arasında çalan çanların sesinde – au bruit des carillons qui chantent dans la brume*⁵ - Tanrı aşkına, sizleri şaşırtarak hiç de ummadığınız kutlu bir isme getirmek istiyorum sözlerimi izninizle: Apollon'un canavar ruhlu kız kardeşi, Hera'nın kızı Artemis'e. Zeus'un istediğini öldürme izni verdiği, *İlyada*'da her türlü nitelikte anılan,

insanları keyfince ve aldırmasızca oklarıyla vurup öldüren güzeller güzeli tanrıça Artemis. Tanrıçaların ve tüm kadınların en güzeli – *kalliste* – Artemis-. Gökyüzünde ve yeryüzünde tüm yaratıkların sahibi “okçu” Artemis.⁶ Okçuların en acımasızı sen. Seni şeytanla bir tutarım bu yüzden işte.

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, ikinci ve son isme gelince yine şaşıracaksınız. Kendi annemden hızla ve hiddetle söz edeceğim, yine sözümü tutarak. Kötülükler arenasında ön sırada haşmetle oturan, beni doğuran annem. Kötülükte öncelik sırasını ona vermeliydim doğrusu. Beni bağışlayın. Hikâye basit: *Gün gelmiş, yüce güçler bir buyruk vermişler – lorsque, par un décret des puissances suprêmes, le poète apparaît en ce monde ennuyé* – Beni dünyaya getirir getirmez *anne*’m yumruğunu sık’mış, *çığına dönmüş, sığın’mış küfre*. Acıma duygusu nedir hiç bilmezmiş. *Yumruk sal’lamış haline acıyan Tanrı’ya* – (ma) *mère épouvantée et pleine de blasphèmes, criske ses poings vers Dieu.*- Ardından da buz gibi soğuk ve boğuk bir sesle şunları söylemiş öfkeyle: *Ah! Keşke bir engerek yılanı doğursaydım. Bu garip yaratığa meme vermek yerine! Günahımın cezası ile bak doldu karnım. Lanet olsun bir anlık zevklerin gecesine! Ah! que n’ai-je mis bas tout un noeud de vipères, plutôt que de nourrir cette dérision! Maudite soit la nuit aux plaisirs éphémères où mon ventre a conçu mon expiation!*⁷ – Duyduktan sonra bu lanetli sözleri ruhum hiç huzur bulamadı. Oysa ne kadar da isterdim göklere yükselmeyi onun kanatları altında, içimiz ak ve pak, melekler içimizde, gönlümüzce. Oysa şimdi ruhum da bedenim de durmaksızın buz kesiyor. Bastığım yeri bile göremiyorum doğru dürüst. Yarılısın istiyorum yollar. Alsın beni karanlıklar, koysunlar Kimmerlerin soğuk ve karanlık ülkesine: Acımasız hayat! İşte böyle *hayat – vie-*, ve işte böyle *tantana – splendeur* -.

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, siz söyleyin tanrı aşkına, şimdi ne yapmalıyım ben, üzerimdeki toprağı atmak ve çıkmak için bu sıkıntı ovasından? Yardım edin lütfen ruhu parçalanmış bu insan “*müsveddesine*”. *Bulutların kefeni içinde – dans le suaire des nuages* – gönderin beni *göksel kıyıların üzerinde* bir yerlere – *sur les célestes rivages*⁸ - Hüzünün ve kasvetin olmadığı, mutluluğun sessizlikle evlendiği, her şeyin şiirsel, ideal ve baştan çıkarıcı olduğu sıcak vahaları düşleten bir yerlere. İnançım var; Nerval gibi inanıyorum ben de *düşün ikinci bir hayat olduğuna – le rêve est une seconde vie.*⁹-. Dileğim, önerim şudur hakçası: gerçeğin yol açtığı o lanet sıkıntının ardından ulaşalım istiyorum düşsel bir ükeye. Nasıl bir ülke dersiniz, şöyle derim sizlere: *Kötülüğe, karmaşaya, gürültüye, patırtıya ve beklenmediğe yer olmayan, - d’où le désordre, la turbulence et l’imprévu sont exclus – olağandışı, ötekilerden de üstün bir ülke, tıpkı Doğa’yı düşle biçimlendiren, düzelten, güzelleştiren, yeniden oluşturan Sanat gibi – pays singulier, supérieur aux autres, comme l’Art l’est à la Nature où celle-ci est réformée par le rêve, où elle est corrigée, embellie, refondue.*¹⁰

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, ayın kocaman kırmızı bir top olduğu bu eylül ayında gelin gidelim birlikte uyum ve neşe içinde, *hoş tutmak için kalplerimizi, gerçeğin dışında böylesi bir ülkeye – pour réjouir*

un coeur qui fuit la vérité – Bir resim kadar güzel – un portrait attirant – aşktan anlayan(lar) için – pour le savant amour¹¹ – cazibeler ülkesine. Burası sevilenin sevmeye değer olduğu – où tout ce que l'on aime est digne d'être aimé – bir varmış bir yokmuş kalplerin dopdolu bir hazza daldığı yer'dir zannımca. – où dans la volupté pure le coeur se noie!¹².

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, uzun bir yolculuğun ardından gemiden iner inmez kim var kim yok diye bakmadan arkama kıyıda bekleyen kadınlar arasında birini gördüm. Ossaat yüreğim hopladı. Derin siyah beyaz karışımı gözleriyle, güneşin ışıklarıyla parlayan uyumlu ve güzel bedeniyle nasıl da huzur ve derinlik veriyordu bulunduğu yere. Tüm kadınlar, tüm gözler, hepsi de belli ki hayranlık içinde çevirmişlerdi etrafını bu görünmedik meleksi güzelliğin. Bakarken ona aklıma bir şey takıldı birden: Hiç görünmedik parlaklıktaki aydınlık yüzü, her şeyi en güzel kılan, beni ışık hızıyla çeken ışık saçan gözleri, yüreğimde tatlı duygular uyandıran gülüşü bana cennetten bir armağan diye düşündüm; dahası bu düşünceyi ateşten yanarken, buzda titrerken bile hiç çıkarmadım aklımdan. Çevresinde kümelenenler, heyecan ve hayranlıkla onu daha yakından görmek isteyenler, söz birliği etmişçesine aynı kelimelerle aynı şeyi söyleyip duruyorlardı çarpılmış gibi: Bu görülmedik güzellikteki kadın, belki de göklerden bu adaya gönderilen, ruhu güzelliklerle dolu, gözleri güneşten de parlak bir melek diyorlardı. Adaya huzur ve dinginlik getirdiğini söylüyorlardı bir de o kadar içten. Katılıyorum ben de bütün inancımınla söylenenlere. Gerçekten de düşünemiyorum bile onun bu dünyada bir benzerinin olduğunu. Yaklaşıyorum ürkek adımlarla ona. Bu ne hız, bu ne acelecilik demeyin lütfen, haksızlık etmiş olursunuz bana. Bağlandım bile ben şimdiden ona, siz deyin zincirle. Niye saklı tutayım içimde, kalbim apaçık, sevgi duyuyorum bu yüce güzellikteki kadına. Cennetten gelen bu kadının ağzından çıkan kar gibi saf ve katıksız tatlı sözleri duyduktan ve kar gibi içimi derinden sarmalayan gülüşlerini yakından gördükten sonra hakçası kesin bir yargı oluştu kafamda: Göksel bir güç, olağanüstü güzellikte bir biçim vermiş o güzel bedenine baştan ayağa. İnce uzun boynu, göz kamaştırıcı, öne çıkan, içinde misk, amber dolu sarhoş edici kokular taşıyan iki altın top göğüsleri, oyuk sırtı, diri pembe bacakları güzelim *bedenine* nasıl da *biçim vermiş*. – *qui composent son corps charmant*- Saymadığım uzuvları ve daha neler neler, *onda her şey tek bir uyum*'un eseri – *En elle tout est dictame* -. Uzatmamak için övgülerimi, daha şimdiden anladınız sizler de yargımın kesinliğini: *Yeğlenemez hiçbirisi – Rien ne peut être préféré* -. Gerçekten de onun güzel bedeni *bir eşsiz uyumun eseri!* – *Et l'harmonie est trop exquisite qui gouverne tout son beau corps*¹³-.

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, niyetime ve istencime rağmen alamıyorum bir türlü kendimi; saymak istiyorum bir bir ne varsa güzellik ve iyilik adına onda. Sırf bu nedenle açıyorum sizlere kalbimi ve sıralıyorum içimden geçen düşüncelerimi uzun ve açık. Size göre bir kusursa bu, beni bağışlamanızı diliyorum bin kere ve öncelikle. Tanıdıkça ve gördükçe yakından onu, *gençliğini süsleyen birçok güzelliğini – les diverses beautés qui parent (sa) jeunesse* – ve *çocukluğun onda olgunluğa yükseldiğini – où l'enfance s'allie à la maturité* – gizil bir mutluluk duyacaksınız içinizde siz de, beni dinlemekten zevk alacaksınız böyle. Biliyorum bunu. Öyleyse şimdi olanca dikkatinizle dinleyin lütfen beni. Karşınızdaki güzelliğe odaklanın dikkatlice. Karşınızdaki muhteşem bir tablo var. Eğilin, bakın ona. Güneş ışığıyla kavururken adayın, o, *havayı*

süpürüp yürüyor bol eteğiyle. – elle (va) balayant l'air de (sa) jupe large-incecik narin gövdesi üzerinde kumlar üstünde. Resme iyice odaklanın; bir daha bir daha bakın: Yelkenleri gergin, engine açılan, uyum içinde, yavaş, salıntılı, tembel güzel bir gemiye benzemiyor mu sizce de Tanrı aşkına? Siz söyleyin – (Elle fait) l'effet d'un beau vaisseau qui prend le large, chargé de toile, et va balayant suivant un rythme doux et paresseux et lent.- Dolgun omuzlar üstünde, baş'ı bilinmedik bir alımla süzülür de, yürüyor öyle dingin bir görünüşüyle yolunda – (...) sur des épaules grâsses (sa) tête se pavane avec d'étranges grâces (...) (elle) passe (son) chemin, d'un air placide et triomphant – Bitmedi daha, var elbet söyleyeceklerim tomar tomar ona dair. Bakın öne taşıp kumaşı iten o gergin göğsüne- (sa) gorge qui s'avance et qui pousse la moire-. Ne görüyorsunuz, neler duyumsuyorsunuz bu kere? Muhteşem ve alımlı göğüsleri kapakları kabarık, parlak, güzel bir dolaba nasıl da benziyor, değil mi? (Sa) gorge triomphante est une belle armoire dont les panneaux bombés et clairs-Uçları pembe silahlı çıldırtan kalkanlar! Bir dolap ki, içinde ne hoş, tatlı gizler var, likörler, şaraplar, kokular, yürekleri ve beyni çıldırtıp duracaklar – Boucliers provoquants, armés de pointes roses! Armoire à doux secrets, pleine de bonnes choses, de vins, de parfums, de liqueurs qui feraient les cerveaux et les coeurs.¹⁴ – Ya kokulu saçları? Beni çıldırtıyorlar. Kokulu bir ormandaymışım gibi onun kokusunda yüzüyor her daim benim gönlüm – le mien, ô mon amour, nage sur ton parfum -. Gönlüm hoş, gönlüm dolu, sarhoşum bu adada, bu baygın sıcaklarda, tüm gün tüm gece. Ne mutluluk benimkisi. Onun içindir ki bayılıyorum fildişi kadar beyaz kollarıyla sarıldığında bana, sallıyorum saçlarını mendil gibi havada! – je la veux agiter dans l'air comme un mouchoir! – Ey omuza düşen saçlar kıvrılıp ince ince, ey lüleler! Gevşeklik yüklü kokular ya da – Ô toison, moutonnant jusque sur l'encolure! Ô boucles! Ô parfum chargé de nonchaloire!– göz kamaştırır, ne yoğun hatıralar, ne alev dolu düşler var aramızda. Başka ruhlar, söz gelimi müzikte nasıl yüzüyorlarsa, benimki de ey aşkım! senin kokunda (öyle) yüzer – comme dans d'autres esprits voguent sur la musique, le mien, ô mon amour! nage sur ton parfum – Seninle olmasam da ara ara, uzakta da olsam, şevk dolu ağacın ve insanın o sıcak iklimlerden baygın düştüğü yerlerde – ruhum ve bedenimle, bilmelisin, seninle birlikteyim ben- (...) Là-bas où l'arbre et l'homme, pleins de sève, se pâment longuement sous l'ardeur des climats.- Başım göz kamaştırır parlak saçlarımla iki zırh gibi sert ve alev dolu göğüslerimin arasında kalsın isterim daima. Ne pul, ne para, ne de yüksek makamlar, ne şan, ne şeref ya da harem dolusu birbirinden güzel ve ateşli kadınlar, vız gelir tırıs gider bana. Aklım bir tek sendedir sevgili kadın. Bir tek sen varsın; bir de ben varım senin için. Sevdalı, sadık bir kölenizim. El pençe hazırım ben her arzunuza, buyruğunuza. Yaksa da yazın sıcağı, dondursa da kışın soğuğu, ne çıkar? Yelde dalgalanan saçların, altın rengi ışık saçan gözlerin ruhumu tutuşturuyorlar nasılsa. Vurgunum hepten sana, hesapsız kitapsız ben. Kıvrık saç örgünüzün tüylerinde gezinen, Hindistan cevizinin ve katranın ve miskin karışık kokusudur beni sarhoş düşüren – sur les bords duvetés de vos mèches tordues, je m'enivre ardemment des senteurs confondues de l'huile de coco, du musc et du goudron.- Ve biliyorum ben de buna karşılık, sensin beni bekleyen kraliçem. Çünkü sen bu adaya ayak basar basmaz ben, çok geçmedi, beni seçtin onca yiğit arasından. Ve hiç ara vermeden aldın yerini sağlı sollu yanımda. Ve sen, tapındığım kraliçem, duyumsadın, anladın nefes bile almadan o kadınca duygularınla benim sana duyduğum katıksız sevgiyi. Ve de duydun doğrudan, benim ağızımdan çıkan sevgi dolu, aşk dolu alevli sözlerimi. İki insan, iki âşık bu adada; ne güzel, ne hoş, ne iyi. Kalbim açık! Duyuru olsun herkese: Çoktan beri! Ve

her an! Sık, uzun saçlarına yakut, inci ve safir serpecek benim ellerim. Ta ki asla duyarsız kalmayasın benim arzuma! Sen düş kurduğum vaha ve anuların orda şarabını içtiğim bir kâse değil misin? – Longtemps! toujours! Ma main dans ta crinière lourde sèmera le rubis, la perle et le saphir, afin qu'à mon désir tu ne sois jamais sourde! N'es-tu pas l'oasis où je rêve, et la gourde où je hume à longs traits le vin du souvenir¹⁵-

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, görüyorsunuz daha şimdiden aşkın ta kendisi, aşkın çekim merkezi, aşkın sığınağı kraliçem o güzel gözleriyle, incelikli havalı halleriyle damarlarımda dolaşan kanın akışını nasıl hızlandırdığını, ve de beni saf bir insan gibi nasıl söylesinirdiğini işte. Öylesine mutluyum ki, içimdeki aşkın şiddeti öylesine renkli, öylesine sıcak, öylesine canlı ki, varsa ossaat içime giren gündelik bir sıkıntı ya da belli belirsiz bir kaygı, unufak olup toz oluyor onu gördüğüm anda. Tepemizde parlayan yıldızlar, dünyamızı aydınlatan o parlak güç, yeryüzünde kendisi kadar parlak, kendisine benzer eş bir güzel(lik) yaratmak için belli ki bu en güzel en iyi en hoş kadını yeryüzüne göndermiş. Özenle gönderilen, ayrıcalıklı, olağandışı güzel bu kadın bana sorarsanız, tüm inancımla söylüyorum; bir Melek o; cennetten yeryüzüne gönderilen özel bir kadın, bir kraliçe o. *Tanrıça gibi yürür; sultanca dinlenir. – Elle marche en déesse et repose en sultane- (...) Vücut güzelliği yüce bir armağandır (...) – La beauté du corps est un sublime don.-* O kadar da saftır *bir bebek gibi – ainsi qu'un nouveau-né-*. Tek bildiği güzellikler içinde sonsuzca yaşamak ve sevmektir. Ötesini berisini hiç bilmez. *Araf'tan haberi yoktur, bilmez (ne de) cehennem'i – Elle ignore l'Enfer comme le Purgatoire¹⁶-*

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, bu kadar övgü için, öylesine yüceltili, yeter diyebilirsiniz dobra dobra. İster eleştiri, ister övgü dolu olsun dilekleriniz; hak veririm sizlere. Neden dersiniz size şunu söylerim: Onun yüzünü görünce, o kadar güzel gözlerini, duyunca obua tadındaki sevecen sesini, bakamam daha başka başka güzelliklere. Beni yakan, ayakta tutan aşk ateşinden başka da bir ateş yakamaz beni asla.

İkinci Bölüm: Sevgiliye Övgüler ve Yergiler

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, Yazgım ve Aşk, hazlarla dolu bu adada gözlerimi açtırdı, gösterdi yeşil bir dünyanın insana benzer güzelliklerini, huzur ve erinç veren mücevherlerini. Binlerce şükür olsun bu adaya. Ne isterim daha? *Adlarını unuttuğum bütün o garip ve parlak ağaçlarla çevrili bir adadayım ben – enveloppée de tous ces arbres bizarres dont j'ai oublié les noms -*. Gökten zembille indim buraya. Şükür duası etmeliyim. Öfke ve acıyı birlikte yaşadıktan sonra o sisler puslar ülkesi anakarada, ihtiyacım olan o kutsal şeyi, mutluluğu buldum sonunda işte burada. Gönlüm hoş, gönlüm rahat bunun için. Her şeyin sahibiyim. *Harlı bir ateş, göz alıcı fayanslar, sıradan bir yemek, sert bir şarap, bir de çok geniş bir yatak, biraz sert ama serin çarşafklar – un grand feu, des faïences voyantes, un souper passable, un vin rude, et un lit très large avec des draps un peu après, mais frais-* ruhumun ve bedenimin yoldaşı oldular ve de yumuşattılar hoyratlığını o geçmiş zamanların. Görgüsüz bir gezgin gibi sıralarken belki de ölçüsüzce görkemli bir saray ya da sıradan bir kulübenin nesnelere, şöyle düşünüyorum şimdi kendi kendime: *yakınımda olanı bu kadar uzakta aramak için düşüncelerim dizginlerini koparmış olmalılar – que ma pensée soit une grande vagabonde pour aller chercher si loin, ce qui est si près de moi –* Ne ki, buluyorum sorumun

yanıtını hiç de zaman yitirmeden. Önemli olan yaşadığım zamanlar ve içinde bulunduğum mekân. Sorumun yanıtı da bunun içinde zaten. Şöyle olmuş, böyle olmuş; gerisinden bana ne! İşte size yeni bir dekor; nesnelere dolu bir kulübe, olsun isterse gözlerinizde bir saray. *Deniz kenarında, güzel, ahşap bir kulübe, (...) havada sarhoş edici, tanımlanamaz bir koku, kulübede güçlü bir gül ve misk parfümü... Daha ileride, küçük evimizin arkasında, yelken direklerinin ölü dalgalarda sallanan uçları..., çevremizde, perdeden süzülen pembe bir ışıkla aydınlanan nemli hasırlarla ve kokularıyla sarhoş eden çiçeklerle bezeli (...) eşine az rastlanır; koltuklarla döşeli, (...) odamızın ötesinde, kuşların civıltısı ve küçük zenci kızların kıkırdamaları (...) filaos ağaçlarının iniltili ezgileri, evet, gerçekten, aradığım bir dekor bu işte – *Au bord de la mer, une belle case en bois, (...) dans l'atmosphère une odeur enivrante, indéfinissable... dans la case un puissant parfum de rose et de musc..., plus loin, derrière notre petit domaine, des bouts de mats balancés par la houle – autour de nous, au-delà de la chambre éclairée d'une lumière rose tamisée par les stores, et de fleurs capiteuses, avec de rares sièges, au-delà de la varangue, le tapage des oiseaux (...), et le jacassement des petites négresses, le chant plaintif des mélancholiques filaos, oui; en vérité, c'est bien là le décor que je cherchais.*¹⁷ - Bu dekoru süsleyen, her şeyi güzel kılan, taştan bir düğ gibi aynaya yansıyan, derin gözleriyle gülümseyen, görenleri kendisine çeken güzeller güzeli bir kadın var. *Işık, uyum, ıtır, sen kadife sözlü peri, gök kubbenin kraliçesi – rythme, parfum, lueur, (...) fée aux yeux de velours – hiç bilmediğim, hayal bile edemediğim bir sonsuzluğun kapısını – la porte d'un "infini"*¹⁸ - açtın bana. Yaşarken sözde, eriyordum gün gün koşarken oradan oraya, kalbim boş, kalbim çalınmış, gündüzlerim dertli, gün kararır kararmaz gözlerim yaş içinde. Oysa şimdi neşe içimde, selam olsun diyorum *en sevgiliye, en güzele, kalbimi ışıklarla dolduran – à la très chère, à la très belle qui remplit mon coeur de clarté -, beni sağlıklı ve neşeli kılan – qui fait ma joie et à ma santé*¹⁹-. Sabırsızım; yalvarıyorum şimdi de: Gündüz saysın yerinde, bıraksın tez elden yerini geceye, olalım çabuk çabuk sarmaş dolaş aşk içinde muhteşem sarayımız kulübemizde, ya da çılgın dalgaların üzerinde beşik gibi sallanan güzel bir geminin kamarasında, istersen mersin kokuları içinde, taze çayırın arasında kaybolalım birlikte. Doğrusu ne fark eder ki? İkimiz de zaten cenneteyiz, ruhlarımız öyle şen. *Öpüşlerin lezzetli bir şerbettir – Tes baisers sont un philtre – ve bir testidir ağzın – Ta bouche une amphore*²⁰.- İçeni sarhoş, görüneni olağanüstü güzel ve parlak kılan, sonsuz gençliğin çeşmesi. Ne kadar da soylu, tatlı ve yumuşaksın. Kalbimin sahibisin. İyi ki ne dizgin ne yasak ne de ölçü bilirsin. Bunun için sana övgülerim tomar tomar, o kadar da sınırsız. Çıktın iyi ki karşıma; şükürler olsun, yakaladın beni uçurumun kıyısında, uzaklaştırdın ışık hızıyla iğrenç tasarılarımdan ve dönüştürdün ustaca ve kadınca öfkemi tutkulu bir aşka. Sırça köşklerinde su kıyılarında kurulu derme çatma kulübelerinde kim varsa alsınlar isterim görünce seni, mis tanesi, meleklerin en iyisi, en güzeli, güzellik ve aşk adına ne varsa bir şeyler, olsa bile bir kırıntı, bir parça paylarına düşen. Beyinsiz kalpsiz değilseler eğer alırlar mutlaka senden güzelliğe, iyiliğe, aşka dair bir şeyler. *Bir mücevherin pembe ve siyah albenisi – le charme inattendu d'un bijou rose et noir*²¹ - kadar etkileyici, aydınlık, açık, derin gözlerinin parlaklığını görenler, türlü hazlarla dalarlar hemen ve derinden düşerle dolu bir uykuya. Ve de benim gibi *güneşin en sıcakında – chauds comme les soleils – yaşarlar bir dolu Yunan zevki – des voluptés grecques – şanlı geceler, gündüzler – des nuits et des jours glorieux*²² -. Körük gibi çarpan kalpleriyle baygın düşerler öyle zevk içinde.*

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, tekrarlamaktan aynı şeyleri bıkmıyorum; dahası zevk ve erinç duyuyorum. Nedenini sizin beğeni ve yargılarınıza bırakıyorum. Bunun için sizlere birinci sahnede anlattıklarımı hatırlayın. Söz konusu kişi, baş oyuncu sıfatıyla benim; bir de bulunduğum yer: *Paris kasveti*'nden kurtulduğum yer. – *Spleen de Paris* – Aradığım huzurlu topraklar bu ada imiş meğer. Hatırlayın; sözünü etmişim ara ara: Saraylar, grek-latin tarzında görkemli tapınaklar aramıyordum ben hiç. Bilmelisiniz; ne kadar uzağım ben böylesi tantanalardan. Dünyanın en güzel yeri benim için bu adaysa dünyanın en güzel sarayı da bu kulübe oldu bana. İçimden geldiği gibi söylüyorum bunu aşk adına. Şunu da söylemeden geçmeyeyim. Aklım, huzurum olmadığı kadar da yerinde. Şırıldayarak akan billûr sularla, beyaz ve lekесiz kumları sürüyen dalgalarla, gözümü saran renklerle bezeli vadilerle çevrili bu adada buldum öylesine güzellik, öylesine huzur. Burada her şey uyum içinde. Dile gelmez hazlara verdim kendimi. Geç buldum; ne ki güç buldum burada. Kanatlarıyla göklere yükselen bir ermiş gibiyim. Düşler dünyasına erişmiş huzurlu bir ermişim ben. Çok da mütevazı ve nazik havalara girmeden anlatayım dilerseniz, dilim döndüğünce huzurumun temel gerekçesini sizlere. Bunun için işte bir dekor çizeyim size. Melekler toplanıp sıralanmışlar beyaz şitonlarıyla kast kast dört bir yanında saygıyla; benim sevgili meleğim daldırıyor bedenini titrek, serin sulara. Yorgun bedeniyle çıkarken sudan, çağırıyor beni yanına, dayıyor o güzel sırtını bağrıma. İçimde en kutsal en dingin hava, bedenimde alev, dalga dalga. Suyun öte yakasından bizi seyre dalanlar, güneşten aydan çok daha güzel bir kadının varlığına tanık oluyorlar adalarında. Belli ki, çekiyorlar iç ağrılarını sırf kıskançlıktan.²³ Keyif içinde, bolluk bereket önlerinde yaşayagelen bu kadınlar onun kadar güzel olabilmenin ve de kendilerini değerli ve güzel hissettirebilecek bir âşık şövalyeyle birlikte olmanın hayalini kuruyorlar sessizce. İdeal bir âşkın saygı değer arayıcıları onlar. İçleri yanıp tutuşan adalılar, bakıyorum da dikkatle, hakçası hepsi de şeytanı yolundan edecek kertede güzeller. Güneşin altında ışıltı ışıltı açan, açtıkça gürleşip güzelleşen güller gibiler. Kızıl saçlı bu kadınlar rüyalarında yumuşak öpücükler veren prenslerini arzu ve heyecanla bekliyorlar. Günbatımından sonra onlar da verecekler elbet kendilerini bir an düşünmeksizin düşlere eş yönlü bir haz içinde, tadacaklar dingin hazlar. İşte zaman geldi, çalıyor çanlar, vakit tamam, onlar da uçuyorlar düşlerinde, melekler içlerinde, prensleri eşliğinde, uyum içinde. *Vadilerden yukarı – au-dessus des vallées – dağ, deniz, bulut, orman, hepsinden de öte, güneşin, havanın dışındaki bir gökte, yıldızlı boşluğun sınırlarından ayrı – des montagnes, des bois, des nuages, des mers, par delà le soleil, par delà les éthers, par delà les confins des sphères étoilées*²⁴.- Sonsuzluktan ağrı, saygı ve inanç gerektiren bir sessizlik içinde uçarlarken düşlerinin cennetine açılan bir yolda oluyorlar prensleriyle sonunda bayıltıcı bir haz içinde. Keskin bir bıçak gibi göğüslerini ikiye ayıracak kadar çılginca çarpan kalpleriyle yükseliyorlar dalga dalga sonsuz bir hızla, ulaşıyorlar bir bir göklerde melekler katına.

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, gökyüzü puslu da olsa burada her şey, her yer, ışıklı ve berrak görünüyor gözüme. Herkes nezaketli ve ince. Onur verici her şey. Daha ne! Burada yaşayacağım bundan böyle bu *Melek*, bu *Esin Perisi Meryem* ile birlikte huzur ve uyum içinde – *L'Ange gardien, La Muse et La Madone*²⁵ - Bu fantastik değişimin mimarı elbet sensin ey sevgili, *duygularımı teke indiren! Musikiye can verir nefesin, koku nasıl çıkarsa sesinden – ô métamorphoses mystique de tous mes sens fondus en un!* (Ton) *haleine fait la musique, comme (ta) voix fait le parfum!*²⁶

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, şunu söylemeliyim dobra dobra ve hemen: Dünya katlanılabılır bir yer midir diye sormayacağım bundan böyle ne kendime ne de benzerlerim siz kardeşlerime. İnaniyorum kalpten çünkü; kötülük, günah nedir hiç bilinmez burada. Günahtan da hiç söz edilmez. Gökte parlayan yıldızlar, eşlikçi melekler, adalılar, güzel ve doğru olanı bize gösterirler daima. Ayrıca da duyarlı, nazik ve hoşgörülüdürler onlar. *Tatlı sofrâ*’(larda) *tuzlu ekmek eşliğinde taşlarla ışıyan kupalarda kutsal şarap içilir* sofralarında – *Patera gemmis corusca, panis salsus, mollis esca, divinum vinum*²⁷. – Bu sıcak, bu aydınlık havada uzak ülkelerden gemilerle gelenler hep aynı sözleri söylerler dirlik ve birliktelik içinde: *Orada her şey, süs ve güzellik, erinç, haz ve dirlik düzenlik*’tir. – *Là, tout n’est qu’ordre et beauté, luxe, calme et volupté*²⁸.-

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, türlü güzellikleriyle cennet dedikleri bu adada kadınların erkeklerin gözleri mutluluktan ışık gibi parlak mı parlaktır her daim. Göğüsleri yelken gibi şişiktir. Pırıl pırıl parlayan ak sulara oynasırken şen kahkahalarla kaptırırlar kendilerini türlü eğlencelere kimi zaman öylesine çılgın. Dipten gelen bir inançla ortakça söyledikleri sözler yayılır kulaktan kulağa: Bu ada *kapalı hazlarla dolu tertemiz bir cennet*’tir – *l’innocent paradis, plein de plaisirs furtifs* – Kayalarda yankılanan bu güzel ve özel sözler cenneti arayan tutkulu gönül insanlarına yapılan açık bir davettir. Gelin, hepimiz kulak verelim bu çağrıya birlikte: -“Gelin, durmadan gelin aşkların *yeşil cennetine*” – *vert paradis*²⁹ - Bunun için yazgınıza gem vurulmadan, gerekirse inatçı altın arayıcıları gibi aşın tehlikeli suları, geçin uçsuz bucaksız çöllerden, dipsiz karanlık vadilerden, kurtarın kendinizi kurulu tuzaklardan, türlü engellerden ve köklü ama kötü alışkanlıklardan. Ulaşırsınız yolun sonuna geldiğinizde sizler de aşkların yeşil cennetine, aşka dair her şeye. Yaşarsınız bayıltıcı zevkleri bin bir gün bin bir gece. Yürekerinizi paylaşmaya sevdalı o kadar da güzel ve edalı canım meleklerle olursunuz sarmaş dolaş. Kalırsınız kumlarda öylesine yorgun. Dalarsınız sonra da derin bir uykuya; içinizde güller, laleler, gök mavisi yıldız çiçekleri. Ne ki, hemen şimdi size söylemem gereken bir husus var; bir tavsiye, bir şart: N’olursunuz, uyku sizi uyandırmaya kalkmasın, sihir bozulmasın. Rüyalarınız ikinci bir hayat olmaya devam etsin. Tepenizde salına salına dolanan ay korusun sizleri uyurken derinden. Bu naçızane dileğim olsun her daim kulağınıza bir küpe. Uyandığınızda da olursa şayet içinizde bir nedamet duygusu, bir korku, günah adına, biliniz ki, o da güneşin, ayın ve sevgili yıldızların hanesine yazılır. Korkuya kapılmayın bunun için asla.

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, dinlediniz beni buraya kadar çıt çıkarmadan, oldunuz yanımda, en fazla iki adım ötede. Bin bir gece masallarının benzeri aşk hikâyelerimi keyifle paylaştınız benimle. Ne ki, o keyif yok artık benim içimde. Olanca parlaklığıyla içimi yakan, yüreğimi oynatan aşk yıldızının hızla kayarak gözden kaybolduğunu gördüm korkuyla, ne olup bittiğini tam da anlamadan. Zaman rüzgâr gibi geçerken, aşkların, duyguların, çılgınlıkların gölgelendiğini gördüm şaşırarak, o kadar da üzülerek, korkarak. Hissediyordum doğrusu bir süredir yolundan saptığını bir şeylerin. Daha da meraklandırmadan sizleri, benim dışımda olup bitenleri söylemeye çalışayım yine de. Çok değil yakın bir zamandan beri *sezilmedik bir hava gibi* – *comme un air impalpable-in*’iyordu *ciğerlerime* (...) *her soluyuşumda içimi yakan bir acı, suçlu bir arzu sanki* – *je l’avale et le sens qui brûle mon poumon et l’emplit d’un désir éternel et coupable*³⁰ -.

Cesaretimi toplayabildiğim ölçüde gözlerimi açtığımda ağır aksak, güzel bildiğim, güzel gördüğüm şeylerin gölgelendiğini görmeye başladım, şaşırmanın da ötesinde sürgüne gönderilen biri gibi titreyerek korkudan. Aklımı topladığımda şöyle böyle, içimde tarifi güç bir sıkıntı duydum beni derinden üzen. Ossaat ruhum ve bedenim sıkışıp kalmıştı sanki kapısız penceresiz bir boşlukta. Büyük kara bir tencerenin kapağı gibi kara bulutlar inmişti tepeme. Aşkın tutsağı olmuş olan ben, hatırlarken yüreğim yana yana o canım günleri, nasıl da yalvarıyorum taşkın ve delice şimdi kendi kendime çaresizlik içinde. O kadın yok artık. Bir nedenden uzaklaşmış belli ki yüreğimden, bedenimden. Kara bulutlar, açlıktan gözü dönmüş kartallar gibi tepemde toplanmışlar. Ruhunu şeytana satmış uğursuz kadınlar gibi bana bakıyorlar öyle hain hain. Kader oyununu oynamış demek, uzaklaştırmış benden aşk, arzu, tutku, ne varsa. Sizler beni yakından tanıdınız, söylemeliyim iç çekerek içimdeki gerçeği. Aşk adına ve kendi payıma yoktur benim bir günahım, bunu ilk elden ve peşin peşin söyleyeyim. Günah varsa bu kez tek yanlıdır, günah bende değil ondadır. Anlattım sizlere gizlisiz saklısız; ona ruhumu ve bedenimi vermiştim içimden geldiği gibi, tanıksınız sizler de birebir. Oysa şimdi aptal bir soytarı gibi kaldım bir başıma. Odur beni ona bağlayan tüm bağları koparıp atan. Odur bu adada bir görünüp bir kaybolan, benden koşarak arşın arşın uzaklaşan, sonunda da sırna kadem basan. İçimde hiç bilmediğim, hiç yaşamadığım bir hiçlik duygusu, dahası onulmaz bir utanç var. İçimde fırtınalar, boralar, tomar tomar sorular var. Aklıma gelen bir de hüznün dolu, ne ki, bilgece söylenmiş bir söz var: *bağbozumu bitmeyegörsün yüreğinizde, bir yük olur yaşamak – Quand notre coeur a fait une fois sa vendange, vivre est un mal*³¹ -. Bilgece söylenmiş bu söz tam da benim için söylenmiş sanki.

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, üçüncü ve son bölüme geçmeden daha, soluklanalım dilerseniz burada; dinleyeceksiniz az sonra yolculuğumun bıçakla kesilen sonunu. *Yüreğim cenaze marşları çalan boğuk bir trompet – mon coeur, comme un tambour voilé, va battant des marches funèbres*³².- Yazık ki bundan sonra duyacaklarımız *büyüülü yürekleri gözyaşında eriten, bilinmez bir acıyla kıvrın*'dıran şeyler olacak (...) – *qui fait se fondre en pleurs les coeurs ensorcelés, (...) agités d'un mal inconnu qui les tord*³³.-

Üçüncü Bölüm: Gerilim ve Acı

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, bir varmış bir yokmuş, aşka düştüğüm o güzel zamanlarda güzel gözlerinin ışığından başkasını görmeyen gözlerim şimdi bakın duygularımın verdiği acılarla örtülü tastamam. *Ağır bir karadüş içinde – au fond d'un cauchemar énorme*³⁴ - yorgun ve kör bakıyorum her şeye. Sürekli güneşe bakar gibi gözlerim buğulanıyor, görmez oluyorum; her şey bir sis perdesiyle örtülüyor sanki. Avlanmaya çıkıp da tuzağa düşen toy bir avcı gibi belirsizlikten öylesine şaşkınım. Dipsiz bir boşluğun içindeymişim gibi soluğum kesiliyor, içimde balyoz gibi duran acıdan ve çaresizlikten. Acı nasıl da bulaştı bana, sinsi bir hastalık gibi girdi kanıma. Soluğum kesilmeden anlatmaya çalışıyorum sizlere bu son bölümde az da kalsa kalan gücümle ve hatıraların verdiği yüreklilikle *iç karartıcı ve sefahat işi – orgiaque et mélancholique*³⁵ - beni bulan rezillikleri.

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, yıldızların solukça titrediği karanlık bir gecede çalarken çalar saat, *uğursuz, kaygısız ve ürkünç* –

sinistre, effrayant, impassible- duygularımın güzel bir yaz gecesi sonunda tek yanlı ve mesnetsiz kaldığımı gördüm derinden sarsılarak. *Aman vermez acılar saplı içimde. Korku dolu kalbi(m) sanki nişan tahtası. – les vibrantes Douleurs dans (mon) coeur plein d’effroi, comme se plante(nt) bientôt dans une cible.*³⁶- Koca bir sersem, pusulasız yelkensisz yola çıkmış değersiz biriyim demek ki ben. – *Her engele takılan kocamış bir at gibiyim – vieux cheval dont le pied à chaque obstacle butte – Yenilmiş, bitkin bir ruh! Koca serseri, artık (bana) ne uğraşından tat var, ne sevgiden, kalsın flüt iç çekişten, boru ezgiden! Zevkler, ilişmeyin bu küskün, bezmiş cana! Canım ilkyazın kokusu gitti yabana! – Esprit vaincu, fourbu! Pour toi, vieux maraudeur, l’amour n’a plus de goût, ne plus que la dispute; Adieu, (...) ne tentez plus un coeur sombre et boudeur! – Le printemps adorable a perdu son odeur.*³⁷ –

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, içim temiz, cennetlik bir düşsever ben, içimde derin bir belirsizlik, şaşkınlık ve doymazlık var. Niyetim elbet üzme değil sizleri. Üzdümse sizleri bağışlayın beni. Elimde değil, elimde yok artık hiçbir şey! İçim bu kül rengi; gökten daha soluk! Anlatıyorum ben sadece olanı biteni dilim döndüğünce siz benzerlerime, kardeşlerime. Tuhaf şeyler oluyor kimi zaman beni şaşırtan: Uyurken geceleri beni yolculuğa çağıran, *mümkünün ötesine, bilinmeyen* (bir) diyara yönlendiren bir ses – *dans les rêves, au-delà du possible, au-delà du connu-*, o *tatlı ses – douce voix* – içimde hüznle taşıdığım yıkık ve karanlık havayı dağıtıyor bazen: bana yeni bir ışık, bir iştah vermek ister gibi sanki. İşte *o andan beri, ki peygamberler gibi – et c’est depuis ce temps que, pareil aux prophètes – en kekre şarapta (bile) hoş bir tat bul(an) ben – et je trouve un goût suave au vin le plus amer-* içimde garip bir rahatlık duyuyorum; ve de şaşırtıyorum kulağıma ulaşan şu sözlerle: “*Sakla düşlerini – garde tes songes – Delinin düşü güzeldir Bilgeninkinden!*” -*les Sages n’en ont pas d’aussi beaux que les fous!*³⁸- Yüreklendirdi doğrusu beni bu sözler. Ben de hayal etmiyorum değilim doğrusu az da olsa ara ara o geçmiş zamanları, kendimi düşlere verdiğimde. Olan bitenlerden sonra niçin bu ikirciklik diye sormayın lütfen bana, nedenini ben de bilemiyorum tam da. Bunu önemli de bulmuyorum zaten. Kim bilir? Ayakta kalabilmek, acıları hafifletmek ve destek aramak ya da tamı tamına ona sırtımı dönemediğimden mi? Beni benden alan yaman bir arzuyla şöyle diyordum kendi kendime kulağıma gelen o sözlere karşılık: “*Hem acıdır hem tatlı, uzun kış gecelerinde dinlemek* (nasıl olurdu) *çatır çatır yanan ocağın bir köşesinde, sislerin arasında çalan çanın sesinde usulca geri dönen uzak hatıraları?* – *Il est amer et doux, pendant les nuits d’hiver, d’écouter, près du feu qui palpète et qui fume, les souvenirs lointains lentement s’élever au bruit des carillons qui chantent la brume*³⁹-. Doğruya doğru, daha da yükseklerde uçuyordum yalvaçlar gibi düşlerimde. O da özeleydi keşke diyordum, benim gibi, aşkların en güzelini, en kudretlisini. Duysaydım keşke; “-ey sevgilim sana dengim ben, bak”- dediğini! Tanrısal hazlar nasıl da benim olurdu ossaat. O kadar ki, sevincim Babil’de, Yunan’da, Roma’da, masal, öykü olurdu öyle. Ocak başında tatsaydık diye düşünüyordum, tekrar tekrar kırmızı akışkanın o baştan çıkarıcı lezzetini, bıraksaydık kendimizi zevklerin en yücesine, ister adada, ister uzak sulara açılan bir geminin kamarasında çılginca geçerek kendimizden.

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, söylüyorum size, anlatıyorum dediğim gibi yerli yersiz de olsa içimden geçenleri. Olduğum gibiyim, erdemliyim ben. Saklamıyorum içimde hiçbir şeyi. Gördüğünüz gibi paylaşıyorum her şeyimi sizlerle. Apaçık yüreğim beni böyle söyletiyor işte yanlış anlaşılırsam da kimilerince. Neylersiniz; onun beni

tutsaklaştıran güzelliklerle dolu hatırası üzerimde hep baskın kalıyor. Aptal olduğumu sakın ola aklınızdan geçirmeyin lütfen, hele de bu acımasız ve denksiz zamanda. Öfkeye kapılmadan sözlerimin hatırasına olun lütfen benim yanımda, ortak olun gerginliklerime, ağlayıp sızlamalarım, sevgi ve anlayışla. Elimden tutun, kaldırın beni ayağa. Hoş tutun yıkık kalbimi, bakarken bana gülümseyin dost gözlerle bir sevgili, bir dost gibi tatlıca. Sizlerden bunu beklerim, bunu dilerim sevgili benzerlerim.

Yazık ki, o sıcak yaz günlerinin o ateşli gecelerinin ışığı söndü çabuk çabuk; soğuktan da beter lanetli zamanlar, her yanı kaplayan yıkık kulelere benzer ürperten karanlıklar, yağmur gibi iri gözyaşlarımı indirirken şaşakalmış *böğürümde bir büyük yara açtı* (bıçak darbesi gibi) *geniş ve derin, sırf acı vermek için – faire à (mon) flanc étonné une blessure large et creuse⁴⁰*. Yaralanmış bedenimle debelenirken uzaktan gelen bir sese yine takıldım dün gece: *Sanırsın hızlı hızlı tabut çakan biri var bir yerlerde diye düşündüm – il me semble (...) qu'on cloue en grande hâte un cercueil quelque part – Bu gizemli gürültü bir bitiş gibi 'ydi – Ce bruit mystérieux sonne comme un départ* -. Ruhum ve bedenim yaralanmış, hızlı hızlı çarpan yüreğimin sesi, kumların üstünde esen yelin sesini bastırmişti sanki. Sağanak gibi inen, taş avluya düşerken pat pat sesler çıkaran gözyaşlarım beni derinden sarsıyordu. Siz söyleyin; ne yapabiliyordum, ne söyleyebilirdim çaresiz ben, düşerken gözyaşlarım bu sisli soğuk sahnede? – *Dün yazdı; bu gelense güz işte! demekten başka! – C'était hier l'été, voici l'automne⁴¹* -. Bu karmaşa, bu hay huy içinde zihnimin bilinmezliklerle dolu olduğu bu sessiz ve karanlık yerde bir gidip bir geliyordum şaşakalmış hâlimle kış yaz arasında gözyaşlarım dolu dolu sefil hayatımın sonbahar bahçesinde, ondan da beter kış bahçesinde. Çok zaman önce değil daha dün gibi, güneşli bir ilkyaz gününde parlak mı parlak, yazgımın bana çizdiği yolda herkesin gözleri üzerinde güzel mi çok güzel bir kadınla karşılaşmıştım koca bir kalabalığın içinde. Ossaat vurulmuştum alımlı bedenine, derin gözlerine. Ona bir açıp bir kapayan narin ve nadide bir çiçek gibi yaklaşmıştım güvensiz bir yengeç gibi başlangıçta usul usul. Bir daha da ondan hiç uzaklaşmamıştım. Onu karşıma çıkaran talihin kudretine şükürler ediyordum gündüz gece. *Deniz güneşleriyle bir ateşe boyanan geniş revaklar altında (...) habité sous de vastes portiques que les soleils marins teignaient de mille feux – dingin hazlara vermiştik orada zamanı – c'est là que (j'avais) vécu dans les voluptés calmes⁴²*.- Kralı gibiydim buraların; güçlü ve genç. Kökleri toprağın dibinde bulunmaz bir çiçek gibi nasıl da bağlıydım ona. *Bir düş gibi güzel gözlerine daldardım ve uyurdum gölgesinde kirpiklerinin – plonger dans (ses) beaux yeux comme dans un beau songe, et sommeiller longtemps à l'ombre de (ses) cils⁴³*.-

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, bakın şimdi her şey, yer ve zaman nasıl da benim aleyhime değişti göz açıp kapayıncaya kadar. Zevkler, sevinçler haram oldu bana bu adada; cennet bilirdim oysa burayı. Tuzaklar ve acılarla dolu bir yolculuğa çıkmışım meğer. Derin yaralar aldım. Kovuldum cennet bahçesinden. Zannımca falan demem artık aptalca, odur beni buradan *kin dolu elleriyle kovan – d'un bras vengeur* - bin fersah ötede bilinmeyen bir yere. Neler görüyorum adını bile duymadığım bu yabancı yerde? Gördüğüm *açık giysili ve sarkık memeli kadınlar kıvranıp duruyorlardı kara bir gök altında ve sanki adanmış bir koskocaman sürü vardı, böğürüp sürükleniyorlardı onun ardında – des*

*femmes se tordaient sous le noir firmament montrant leur seins pendants et leurs robes ouvertes, et, comme un grand troupeau de victimes offertes, derrière lui traînaient un long mugissement.*⁴⁴ - Çirkin ceninlere benzeyen dev kadınların cehennemindeyim ben! *Ovidius gibi latin cennetinden sürülmüş biriyim ben! (...) Comme Ovide chassé du paradis latin - Aç gözlü bir doymazlık belli ki – insatiablement avide-* Avlarını bekliyorlar edepsizce. İğrenç tatlara alışmışlar. Dev bacaklı cehennem zebanisi onlar. Şiş karınları, uyluklarının üstünde sarkan koca memeleri, uzun eğri dev gibi bacaklarının üzerinde bir tapınak gibi yükselen devasa boyları, kocaman yüksek ağaçlar gibi *kül rengi ve garip gökyüzünü – ciel bizarre et livide*⁴⁵ - daha da karanlık kılıyorlar. O korkunç ve güçlü kollarıyla avlarını sıkmak, sonra da ısırlarla gövdesini ayırmak ve bütün kemiklerin iliğini emmek için sabırsızlanıyorlar. Aralarında fısıldaşıp yürüyorlar, göz kırparak seçiyorlar gözlerine kestirdiklerini⁴⁶. Hepsinin kolları dönen bir çark! Çarkta işkenceye çarptırılan, ezilen benim ben; artık gülümseyemeyen!

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, bütün bunlar, anladım sa eğer tutsak aklımla, hoyrat oyunlar, aldaticı yolculuklarmış. Ne ki, benim de inadım inat! *Yolculuklarda erişebilmek için yapısı gizemli hedefe – pour piquer dans le but de mystique nature – cennet gibi bir yerde bilemiyorum hakçası kaç kez çıkacağım daha sefere? Yolum düşecek mi Olimpos dağına ya da Magnezia'ya; kim bilir? Keskin ve yola gelmez arzularımın beni hıçkırıklara boğduğunu bilsem de, on katır yükü azaba mahkûm olan – marqué d'un affront – ben, yine de yola çıkacağım göğsümü ve alnı(mı) döverek – se martelant la poitrine et le front – çoğuna kendi Put'u nedense kalır meçhul diyen o çok bilmişlere inat! – il en est qui jamais n'ont connu leur idole*⁴⁷ - İnanırım ben de; belki de bilinmezliğe doğru, göğe açılan bir ışık, bir kapıdır yolculuk; olsa da kapının ardında bir boşluk, bir sessizlik ve gizem dolu loş bir hava.

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, anlıyorsunuz bir kardeş, bir dost gibi dinlerken beni, etsem de küfürler, ileri gitsem de öfkeden, görüyorsunuz *kaderin sürgün edip de gönderdiği uçsuz bucaksız kader zindanları içinde, pembe ve şen bir ışığın girmediği yerde ben hep suratsız konduğum Gece'yle yalnız – dans des caveaux d'insondable tristesse où le destin, m'a déjà relégué; où jamais n'entre un rayon rose et gai; et, seul avec la Nuit, maussade hôtesse-* Daha da ileri giderek inatla ve öfkeyle içimden geçenleri şöyle dile getireyim içim sızlayarak. İyi giden, hoş giden her şeyin tepetaklak olduğu, acımasızlığın ve yargısızlığın kol gezdiği bu diyarda *alaycı Tanrı – Dieu moqueur – beni karanlığa mahkûm etti peşin peşin. Bir ressam gibiyim, karanlığa çiz diye mahkûm edilen, aşçısı gibi ölümcül iştahların, kaynatıp yediğim kendi yüreğim – je suis comme un peintre qu'un Dieu moqueur condamne à peindre, hélas! Sur les ténèbres; où, cuisinier aux appétits funèbres, je fais bouillir et je mange mon coeur*⁴⁸ - . İçimde kızgınlık, kırıklık, karanlık ve sonu gelmez ağlamalar tomar tomar.

Kesiyorum burada sözlerimi, üzmemek için sizleri daha da. Sizler benim sırdaşlarımsınız. Yürekleriniz, düşünceleriniz yakın bana. Beni yanıtlamanız dileğiyle bir sorum daha olacak son defa. *Yırtılır mı bu karanlıklar; ne sabah var, ne akşam, ziftten daha yoğun; yok şimşekler, yıldızlar, aydınlanır mı dersiniz, kara bir gök çamurlu? – Peut-on déchirer des ténèbres, plus denses que la poix, sans matin et sans soir; sans astres, sans éclaires funèbres? Peut-on illuminer un ciel bourbeux et noir?*⁴⁹ - Sarıp sarmalarken bizi arsızca ve sorgusuzca tepemize inen karanlıklar,

merak ediyorum yanıtınızı son bulmadan bugün. Sizlere bir yardımım olsun isterseniz; aceleci olmayın derim, beni dinlemeyi sürdürün son perde inene kadar. Yakında sözlerimi bitireceğim.

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, içim bazalt taşından da kara, savruluyorum oradan oraya bilmeksizin nereye gittiğimi. Aşksız, coşkusuzum artık, ışıkları sönmüş seyircisiz bir sahnedeğim tek başıma. Kaderin sillesi patladı yanağımda. Çeker gibi çiviye yerinden hoyratça yer yerinden oynadı; sulardan, ırmaklardan, otlardan, ağaçlardan iz bile kalmadı. Duyulmuyor artık kuşların bıcır bıcır sesleri. Kaybolmuşlar geri dönmemesine kör bir duvarın arkasında görünmez, girilmez, dev gibi anaforlu bir çukurda. Titriyor, ürperiyor her yanım. Başım öne eğik, bir ruh gibi uyusam da bölük pörçük, biliyorum ben artık Cennette istenmediğimi, bekliyorum son bir gayretle ve inatla seher vakti şafağın karanlığın içinden sökmesini.

CODA

Güzel hanımefendiler, aziz beyefendiler, yormadan sizleri daha da, dinleyin son defa dertlerimin, iç çekmelerimin, acıyla boğuşmalarımın nihayetini. Düşünün derim derin derin; yanılısamalarımın beni nasıl ve nerelere sürüklediğini, iç ağrılarımın karşılığını nasıl yitirdiğini. Talihin kudretinin beni nasıl da içinden çıkılmaz hallere soktuğunu, o güzel gözlerin fırlattığı sayısız ve acımasız okların öylesine çekilmez ızdıraplar yaşattığı, sonrasında da beni seyirlik yabancı bir yaratığa dönüştürdüğünü. Benim yüreğimdaki haşin düşünceler gece kadar karanlık. Dizginlenmiş bir yaratık yerine konulmaktansa arsız ve iştahlı sürüngenlerle dolu vıcık vıcık bir yerde, yerin dibinde düşüp kalayım. Yeryüzünde hiçbir âşık benim kadar aşığılanmamıştır kanımca. Gündüzlerim düşünceli, gecelerim uykusuz ve gözyaşları içinde eriyorum günbegün. Ayıramıyorum artık gündüzle geceyi, iç çekmelerime akan gözyaşlarım eşlik ederken. Günlerimi tüketirken böyle umarsızca yine de, belki de avunmak için sırf, hayaller kuruyorum ara ara aptalca. Keşke diyorum, çok değil yakın zamanlarda olduğu gibi birlikte olsaydık geceyi bana gündüzde yaşatan tanrısal bakışlı o sevgiliyle. Ne yazık! O şimdi kılık değiştirmiş, cin olmuş, şeytan olmuş, yüreği taştan, ortalık buz kestiğinde suratsız bir kaya gibi uçları sipsivri bir yerde, rüzgârın savurduğu otsuz, çiçeksiz, yapraksız en yüksek bir tepede duruyor sessiz ve aldırmasız öyle. Yok artık ne bir ortak bağım, ne de birlik ve aşk dolu zamanlarımı hatırlatan bir duruş, bir ifade suratında. Belli ki yok artık hiçbir şey umurunda, alevi sönmüş *bu melunca sevimli – Tranquille comme un sage, doux comme un maudit*⁵⁰ – kadının. Dönüşmüş her şey aleyhime. *Yakarımı kabul et – supplicem exaudi* – de diyemem bundan sonra. Nependes⁵¹ mi içmeliyim yoksa son vermek için dertlerime?

Ne varsa bu yolculukta, bir varmış yokmuş o adada kalmamış demek hoş bir hatıra gönüllerimizi coşturan, *aşk testilerinden bir rayiha! – les urnes d’amour!* – Şeytan alıp götürmüş belli ki öte dünyaya. Öğrenememişim hiçbir şey, görmemişim demek bastığım yerleri; kör olmuşum demek, *hayaller kaynaşan kayalarda görmeden yürümüşüm – à travers les rochers pleins d’apparitions*⁵².

*Ahlâksız kadın! -Femme impure!- (...) Kör ve sağır makine, gaddar, vahşi mi vahşi! Herkesin kanını içen şifa aleti, sen. Nasıl utanmadın ve solduğunu görmedin aynalara bakıp da sendeki albeninin? Ustası geçindiğin o büyük kötülükten döndürmedi mi seni hiçbir zaman dehşetten büyük doğa. (...) Günahların sultanı sen! (...) Ey çirkef büyüklük! ey yücesi rezilliğin! – machine aveugle et sourde, en cruautés féconde! Salulaire instrument, buveur du sang du monde, comment n'as-tu pas honte et comment n'as-tu pas devant les miroirs va pâlis tes appas? la grandeur de ce mal où tu te crois savante ne t'a donc jamais fait reculer d'épouvante (la grande nature)? (...) Ô reine des péchés (...) Ô fangeuse grandeur! Sublime ignominie!⁵³ Geç de olsa şimdi, yaramazsa da bana, artık söyleyebilirim ben de sesim cılız çıksa da. Kötülük ruhunu ve yüzünü söndürmüş, ışısız bırakmış seni, bozmuş düzenini, yüzünün çizgilerini. Sana şimdi bir ayna gerek; bak dur ona yüreğin kabarak. Gör gözlerinin ferinin söndüğünü, bedenini saran alımlı havanın göçüp gittiğini. Koş istersen koşabilirsen eğer, bırak kendini bırakabilirsen serserice tensel zevklere. Yürüyebilirsen eğer yürü mahsun adımlarla yüzün solgun öyle. Gör bir de çok sevdiklerinin silinip gittiklerini bir bir aynada. Artık sen de öleceğini bilmelisin aklın ve gücün kaldıysa biraz, belki de bugün ya da yarın son bulmadan. Kötü olan her şey senin eserin. *Cürüm, korku, çılgınlık seninle. – crime, orage et folie – sende tüm kötülükler – sen ey solgun papatya! Benim gibi sonbahar güneşi misin yoksa? Bilmelisin ki, sen de bir zamanlar düşlerin prensesi, prenseslerin en güzeli iken şimdi nesin? Ben söyleyeyim; sen solgun ve soğuk bir margarita'sın şimdi, hayali havada dans eden – ô pâle marguerite! Comme moi n'es-tu pas un soleil automnal! Ô ma si blanche! Ô ma si froide Marguerite?⁵⁴-.**

KAYNAKÇA VE NOTLAR

¹ Cehennemlik Kadınlar – Delphine et Hippolyte – Femmes Damnées

² Okur'a – Au lecteur.

³ Yıkım – La destruction.

⁴ Okur'a – Au lecteur.

⁵ Çatlamış Çan – La Cloche fêlée.

⁶ Bilgi için bkz. Azra Erhat. Mitoloji Sözlüğü.

⁷ Kutsama – Bénédiction.

⁸ Acının Simyası – Alchimie de la Douleur.

⁹ Bkz. Gérard de Nerval – Aurélia. Birinci Bölüm – Première Partie.

¹⁰ Yolculuğa Davet – L'invitation au voyage. Paris Kasveti – Spleen de Paris.

¹¹ Yalan Sevgisi – L'amour du mensonge.

¹² Moesta ve Errabunda – Moesta et Errabunda. P.S. Moesta (üzgün) ve Errabunda (aylak kişi) anlamında iki sözcük.

¹³ Baştan Ayağa – Tout Entier

¹⁴ Güzel Gemi – Le Beau navire

¹⁵ Saçlar – La Chevelure.

¹⁶ Alegori – Allégorie.

¹⁷ Tasarılar – Les Projets in Paris Sıkıntısı – Spleen de Paris

¹⁸ Güzelliğe İlahi – Hymne à la beauté.

¹⁹ İlahi – Hymne.

²⁰ Güzelliğe İlahi – Hymne à la beauté.

²¹ Lola de Valence – Lola de Valence

²² Lesbos – Lesbos.

²³ Bkz. T.İ. Frankofoni no:38.

²⁴ Yükselme – Elévation.

²⁵ Ne dersin garip kişi bu akşam saatinde – Que diras-tu ce soir, pauvre âme solitaire.

²⁶ Hepsini Birden – Tout entier.

-
- ²⁷ Franciscæ Laudes – Françoise’ima övgüler. Baudelaire’in Latince kaleme aldığı bu şiir çevirisi için Bkz. Ahmet Cemal – Kötülük Çiçekleri – AÇIKLAMALAR ve NOTLAR Bölümü.
- ²⁸ Yolculuğa Davet – L’invitation au voyage.
- ²⁹ Moesta ve Errabunda - Moesta et Errabunda. Bkz. İsimler için Sait Maden. Kötülük Çiçekleri. AÇIKLAMALAR ve NOTLAR.
- ³⁰ Yıkım – La destruction.
- ³¹ Semper Eadem – Semper eadem. Bkz. S. Maden. Açıklamalar. Latince “her zaman şeytan” anlamında bir söz.
- ³² Karayazgı – Le guignon.
- ³³ Kapalı Gök – Le ciel brouillé
- ³⁴ Umarsız – l’Irrémédiable.
- ³⁵ Mahkum edilmiş bir kitaba önsöz – Epigraphe pour un livre condamné.
- ³⁶ Çalar saat – L’Horloge.
- ³⁷ Yokluğun Tadı – Le Goût du Néant.
- ³⁸ Ses – La Voix.
- ³⁹ Çatlamış Çan – La cloche felée.
- ⁴⁰ O Çok Şen Kadın – A celle qui est trop gaie.
- ⁴¹ Güz Şarkısı – Chant d’Automne.
- ⁴² Önceki Hayat – La vie antérieure.
- ⁴³ Semper Eadem – Semper eadem.
- ⁴⁴ Don Juan Cehennemde – Don Juan aux Enfers.
- ⁴⁵ Sevimli Dehşet – Horreur sympathique.
- ⁴⁶ Bkz. Vampirin Değişimleri – Métamorphoses du vampire.
- ⁴⁷ Sanatçıların Ölümü – La mort des artistes.
- ⁴⁸ Bir Hayalet! Karanlıklar I – Un fantôme I Les Ténèbres.
- ⁴⁹ Onarılmaz – Irréparable.
- ⁵⁰ Sonsöz Taslağı – Projet d’épilogue – Bitmemiş Şiir – Poésie inachevée. Bir Bilge Gibi Rahat, Bir Melun Gibi Sevimli - Tranquille comme un sage et doux comme un maudit.
- ⁵¹ Eski Yunan’da üzüntüye, kara sevdaya iyi geldiğine inanılan bir ilaç. Bkz. S. Maden. Açıklamalar.
- ⁵² Cehennemlik Kadınlar – Femmes damnées.
- ⁵³ Neredeyse Tüm Evreni Alırsın Yatağına – Tu mettrais l’univers entier dans ta ruelle.
- ⁵⁴ Sonbahar Sonesi – Sonnet d’Automne.